

11 พ.ศ. 2535

ความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการกับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ
ของข้าราชการพลเรือน จังหวัดนครราชสีมา

THE RELATIONSHIP BETWEEN RETIREMENT PREPARATION AND ADJUSTMENT
TO RETIREMENT OF RETIRED CIVIL SERVANTS ,
NAKORNRAJASIMA PROVINCE

เบญจมา เลาหลุนรัมย์

อธินันท์นาการ

จาก

คณะศึกษาศาสตร์ ม.๒๕๓๔

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

(สาธารณศาสตร) สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2534

22282

ชื่อวิทยานิพนธ์   ความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการพลเรือน จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย   เบลูจมา เลาหนูนรังษี

ปริญญา   วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

                             สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

                             สมใจ ทนกุล, วท.บ., M.S.N.

                             วชิระ สิงหะเชนทร์, ศศ.บ., น.บ., สค.ม.

                             กลยา ตันติผลาชีวะ, คบ., คม., คด.

วันที่สำเร็จการศึกษา   7 ตุลาคม พ.ศ. 2534

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการ และปัจจัยร่วมด้านลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะทางสังคม กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ภายในระหว่างการปรับตัวด้านต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นข้าราชการพลเรือนที่เกษียณอายุราชการในช่วงปี พ.ศ. 2528-2533 ซึ่งมารับเงินบำนาญด้วยตนเองจากคลังจังหวัดนครราชสีมา คลังอำเภอสีคิ้ว และคลังอำเภอบัวใหญ่ และอาศัยอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาอย่างน้อย 6 เดือนนับถึงช่วงทำการวิจัย จำนวน 130 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ไคสแควร์ และหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษพบว่า ผู้เกษียณอายุราชการส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการอยู่ในระดับไม่ดี และมีการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า การเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($r = 0.1863$) และเมื่อพิจารณาการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการแต่ละด้าน พบว่า การเตรียมตัวด้านการใช้เวลามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการมากที่สุด ($r = 0.2617$) รองลงมาคือการเตรียมตัวด้านจิตใจ ส่วนการเตรียมตัวด้านการเงิน ด้านที่อยู่อาศัย และด้านร่างกาย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการปรับ

ตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ ได้แก่ สถานภาพสมรส และสัมพันธภาพในครอบครัว ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ระยะเวลาภายหลังเกษียณ ลักษณะงานก่อนเกษียณ ตำแหน่งหน้าที่ก่อนเกษียณ การทำงานอดิเรก และการมีกิจกรรมในสังคม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวภายหลังเกษียณอายุราชการ ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในระหว่างการปรับตัวด้านต่าง ๆ พบว่าการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 กับการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่และการปรับตัวด้านความสัมพันธ์พี่น้องพาระหว่างกัน ($r = 0.3883$, $r = 0.3769$ ตามลำดับ) และการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านความสัมพันธ์พี่น้องพาระหว่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($r = 0.2817$) เช่นกัน

จากผลการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ผู้เกษียณอายุราชการควรมีการศึกษาหาความรู้ และมีการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการไว้ล่วงหน้า โดยเฉพาะการเตรียมตัวด้านการใช้เวลา ภายหลังเกษียณและการเตรียมตัวด้านจิตใจ ส่วนพยาบาลสาธารณสุขและหน่วยงานของรัฐควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เกษียณอายุราชการมีการปรับตัวที่ดีภายหลังเกษียณเช่นกัน โดยหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการหรือปรับปรุงรูปแบบการจัดอบรมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และพยาบาลสาธารณสุขควรช่วยให้คำแนะนำหรือสนับสนุนหน่วยงานในการจัดอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้เกษียณอายุราชการ รวมทั้งหากลวิธีในการส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เกษียณอายุราชการมีการปรับตัวที่ดีขึ้นนั่นเอง สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตในการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนเกษียณอายุราชการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และควรศึกษาในเชิงคุณภาพร่วมด้วย ทั้งนี้เพื่อผลของการวิจัยจะได้เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางต่อไป

Thesis Title   The Relationship between Retirement Preparation
and Adjustment to Retirement of Retired Civil
Servants , Nakornrajasima Province

Name   Benjama Laohapoonrungsi

Degree   Master Degree of Science (Public Health)
major in Public Health Nursing

Thesis Supervisory Committee

Somchai Toonkool, B.Sc., M.S.N.

Vajira Singhakajen, B.A., LL.B., M.A.

Kulaya Tantiplachiva, B.Ed., M.Ed., Ph.D.

Date of Graduate 7 October B.E. 2534 (1991)

ABSTRACT

The purpose of this study was to find the relationships between retirement preparation and adjustment to retirement. The subjects were 130 retirees who retired during 1985-1990 and get pensions from the treasury which are located at Muang, Sikeaw and Boayai districts of Nakornrajasima province. All of them were resided in this province at least six months up to the period of study.

The data were collected by individual interviewing and were analyzed by using statistical methods : percentage, Chi-Square test and Pearson's Product-Moment correlation.

The major findings were as follows :

1. The retirement preparation level of retirees was at low level and their adjustment was at moderate level.
2. There was significantly positive correlation between retirement preparation and adjustment to retirement at 0.05 level ($r = 0.1863$)

4

Preparation for time spending and psychological acceptance for retirement, as well as the retirees' marital status and their family relationships were found statistically significance related to the adjustment to retirement.

The preparation for financial, housing and physical health, as well as period after retirement, types of previous work, previous working position, their hobbies and their social activities after retirement were found no statistically significance related to the adjustment to retirement.

3. There were found internal correlation of the adjustment to retirement : self-concepts especially self-esteem, role function and interdependent relations at 0.05 level of statistically significance.

This research finding provided suggestion to the government officers or employees to have retirement preparation especially preparation for time spending and psychological acceptance for retirement. Public Health Nurses should provide services for promotion the retirees' adjustment such as to promote their family relationships and should be cooperated with government organization in aranging pre-retirement preparation programs. Further study with larger population and in other group of retirees or in other area of the country should be recommended.